

EEN GEZAMENLIJKE OPROEP AAN HET NIEUWE KABINET

Wat Nederland juist nu nodig heeft om onverminderd tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit te strijden.

- **1** Blijf kansen bieden én grenzen stellen
- **2** Versterk als gehele kabinet de Nederlandse weerbaarheid en voorkom corruptie op alle terreinen
- **3** Vergroot de uitvoeringskracht op lokaal niveau
- **4** Internationale veiligheid en het aanpakken van georganiseerde ondermijnende criminaliteit gaan hand in hand

Onze veiligheid, welvaart en rechtsstaat staan op het spel

De georganiseerde ondermijnende criminaliteit is een gevaar voor onze samenleving en democratische rechtstaat. Hier voeren we in Nederland gezamenlijk volop de strijd tegen. En met succes. We weten bijvoorbeeld criminelen beter te raken met nieuwe instrumenten zoals de uithalerswet, en leggen elk jaar beslag op meer crimineel geld. Door onze inzet via lokale voorlichtingsbijeenkomsten lukt het boeren om criminaliteit sneller te herkennen te melden. En we boeken goede resultaten in de mainports (zie kader).

Voorbeelden successen in de mainports: Door de invoering van de Vertrouwensketen is pincodedefraude in de Rotterdamse Haven sterk teruggelopen. Door intensieve samenwerking is een vermoedelijk malafide terminal gesloten door de Gemeente Vlissingen. Met het HARP houden we steeds meer export van synthetische drugs per post tegen.

Ondanks belangrijke successen moeten we krachtig doorgaan en blijven inspelen op de ondermijnende criminaliteit die zich blijft doorontwikkelen. Zo verbreden criminelen hun activiteiten om zoveel mogelijk winst te maken. Naast drugshandel als grootste verdienmodel, komen zorgcriminaliteit, accijnsfraude, online criminaliteit en andere ondermijnende verdienmodellen op. Naar schatting verrijken criminelen zich met vele miljarden zorggeld per jaar ten koste van ons gemeenschapsgeld en de kwetsbare mensen in onze samenleving. Ons land is bovendien al geruime tijd een aantrekkelijke uitvalsbasis voor de georganiseerde misdaad, maar het gemak waarmee zij steeds meer internationaal acteren is zorgwekkend.

Tegelijkertijd zien we ook dat de geopolitieke onrust een steeds vruchtbaardere bodem biedt voor georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Criminele netwerken misbruiken de wereldwijde onrust om hun macht te vergroten. Daarbij vervaagt de scheiding tussen criminaliteit en statelijke actor steeds meer. En ondertussen woekert in de schaduw van internationale conflicten de illegale handel in drugs, wapens en (internationaal gesanctioneerde) goederen door.

Blijf alert & pak door

De georganiseerde misdaad speelt snel in op de nieuwe kansen die zij ziet. Het laat daarmee ook zien dat het tegengaan van georganiseerde ondermijnende criminaliteit vraagt om uithoudingsvermogen, en onverminderde inzet vanuit de volledige samenleving. Voor ons betekent dat: we moeten snel, flexibel en wendbaar zijn, we moeten onze samenwerking nog verder verbeteren, én we moeten vooral op volle kracht vooruit. Het Strategisch Beraad Ondermijning staat klaar om de integrale aanpak krachtig voort te zetten. Wij roepen het nieuwe kabinet daarom opnieuw op: **pak door op vier cruciale onderdelen.**

1

Blijf kansen bieden én grenzen stellen

Behoud de samenhang die de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit versterkt en blijf die verbeteren. Bescherm kwetsbare groepen zoals jongeren die in armoede opgroeien en mensen met schulden, bied hen een beter perspectief dan het afglijden in de criminaliteit én zet nieuwe mogelijkheden in om criminaliteit aan te pakken. Investeer in kansengelijkheid, leefbaarheid en weerbaarheid om de aanwas van nieuwe criminelen aan de voorkant door te snijden. Bestrafen en afpakken zorgt er aan de achterkant voor dat misdaad niet loont. Preventie zorgt er aan de voorkant voor dat kwetsbare groepen weerbaarder zijn tegen ondermijnende criminaliteit.

Voorbeelden successen: Door de integrale familieaanpak zijn leden van criminele families naar het rechte pad begeleid; justitiële contacten van familieleden zijn vrijwel volledig afgenomen. En via het programma Alleen jij bepaalt wie je bent krijgen meer dan duizend jongeren door middel van sport een veilige en gestructureerde vrijetijdbesteding. Deelnemende jongeren komen twee keer minder vaak in contact met de politie en worden drie keer minder vaak veroordeeld voor misdrijven.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Zet het preventie-offensief in kwetsbare wijken en gericht op kwetsbare groepen voort (zie kader). Ga vol door met de meerjarenprogramma's Preventie met Gezag en Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid.
- Zorg dat de hele keten, van preventie tot en met strafrecht, goed toegerust is. Dat betekent organisaties met genoeg personeel en een goede digitale infrastructuur.
- Zet in op het effectief terugdringen van drugsgebruik in Nederland door een gezamenlijke preventie-aanpak en blijf normeren, want drugscriminaliteit kan niet zonder drugsgebruik.
- Pas de mogelijkheden uit de 'pilots maatschappelijk herbestemmen' ruimhartig toe om crimineel geld een positieve bestemming te geven in de gemeenschap.

2

Versterk als gehele kabinet de Nederlandse weerbaarheid en voorkom corruptie op alle terreinen

Georganiseerde criminaliteit koopt vastgoed op en onttrekt zo woningen voor de welwillende Nederlanders, misbruikt ons zorgstelsel en nestelt zich in leegstaande stallen op het platteland. Criminelen bedreigen de hoeders van onze rechtstaat, zoals burgemeesters en journalisten. Goed en kwaad vermengt zich en bonafide ondernemers en mensen die een huis willen kopen worden met fout geld weggeconcurrerd. Door omkoping en zware druk corrumperen criminelen mensen binnen overheid en bedrijfsleven en leggen ze de hand op gevoelige persoonlijke informatie die ze gebruiken voor het plegen van aanslagen en liquidaties (zie kader). Dit betekent dat de Nederlandse samenleving op alle vlakken weerbaarder moet worden.

Voorbeelden van opkomende corruptie: Bij explosies in onder meer Den Haag, Rotterdam, Apeldoorn, Valkenburg (ZH), Leiden en Purmerend, hebben ambtenaren vermoedelijk een rol gespeeld door het (tegen betaling) illegaal verstrekken van persoonsgegevens. Ook zijn er ambtenaren veroordeeld voor het verstrekken van valse paspoorten aan criminelen.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Benut vanuit de portefeuille van iedere minister de mogelijkheden om (nieuwe) vormen van ondermijning tegen te gaan. Gebruik hiervoor de Dreigingsbeelden die vanaf 2026 worden gepubliceerd.
- Voorkom dat nieuwe wet- en regelgeving wordt misbruikt door criminelen: toets nieuwe wet- en regelgeving op onbedoelde kansen voor criminelen.
- Geef de Kamer van Koophandel de noodzakelijke bevoegdheden om te voorkomen dat criminelen via bedrijven hun geld witwassen en invloed krijgen in de bovenwereld.
- Creëer breed bewustzijn en weerbaarheid en beperk mogelijkheden voor infiltratie en corruptie door criminelen binnen overheid en bedrijfsleven. Bescherm werknemers tegen de druk die criminelen op hen uitoefenen.

3

Vergroot de uitvoeringskracht op lokaal niveau

Ondermijnende criminaliteit is lokaal geworteld. Ook in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit telt elke regio en stad. De stap van beleid naar uitvoering op lokaal niveau vergt extra aandacht. Het gaat niet alleen om capaciteit, maar juist om het ontwikkelen van de juiste kennis, skills en ervaring om nieuw beleid effectief toe te passen. Dat geldt in het bijzonder voor de kleinere gemeenten, waar zware criminaliteit ook hard toeslaat.

Voorbeeld van uitvoering onder druk: Ondanks nieuwe wetgeving zoals de wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden is er onduidelijkheid over mogelijkheden voor gegevensdeling. Dit heeft ongewild een remmend effect op de samenwerking op lokaal en nationaal niveau.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Zorg voor de uitvoeringskracht die nodig is voor de uitvoering van nieuw beleid.
- Zet in op innovatieve oplossingen om beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk te benutten.
- Bij de aanpak van zware georganiseerde criminaliteit moet de overheid ruimhartig gegevens kunnen delen. De belangen van de ondermijningsaanpak moeten dan zwaarder kunnen wegen dan privacybelangen.

4

Internationale veiligheid en het aanpakken van georganiseerde ondermijnende criminaliteit gaan hand in hand.

Criminele organisaties zijn lokaal geworteld, maar een internationaal fenomeen. Het zijn geprofessionaliseerde multinationals die snel hun patronen verleggen, gevaarlijker worden en de kansen ruiken die geopolitieke instabiliteit met zich meebrengt. Denk bijvoorbeeld aan mogelijke grootschalige wapenhandel ná een gewapend conflict, bijvoorbeeld in Oekraïne. Het verstevigen van de weerbaarheid van de organisaties die hiertegen strijden en Nederland tegen geopolitieke onrust en het aanpakken van internationale georganiseerde criminaliteit gaan daarom hand in hand. Het Kabinet moet hier in samenhang en in internationaal verband aanjager van blijven.

Voorbeelden van waarom dit belangrijk is: Het uitleveringsverdrag met de Verenigde Arabische Emiraten heeft geleid tot een intensievere samenwerking met dit land. Dit uit zich onder andere in een toename van het aantal verzoeken. Versterkte samenwerking met Turkije heeft er onder meer voor gezorgd dat een belangrijk kopstuk van de georganiseerde misdaad eind vorig jaar is uitgeleverd door Turkije aan Nederland.

Het SBO roept het nieuwe kabinet op:

- Blijf aanjager van verdere Europese en internationale samenwerking op het gebied van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Criminelen mogen zich nergens veilig voelen.
- Vorm een diplomatieke vuist met internationale partners om criminelen en hun vermogen in het buitenland te pakken. Oefen die druk slim uit: alleen waar het kan, samen waar het moet.
- Verbeter de monitoring van criminele activiteiten rondom geopolitieke conflicten om Nederland weerbaarder te maken.

Tot slot: randvoorwaarden voor een effectieve aanpak

Criminelen lijken onbegrensd te zijn in hun financiële mogelijkheden en verrijken zich bovendien ten koste van ons gemeenschapsgeld. Daar moet een slagvaardige en goed toegeruste overheid tegenover staan. Onvoldoende uitvoeringskracht bij politie, douane, gemeenten en andere partners in de aanpak van georganiseerde criminaliteit vormt een groot risico voor succesvol lokaal, nationaal en internationaal optreden. Het SBO roept een nieuw Kabinet daarom op tot blijvende investeringen in operationele capaciteit om onverminderd tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit te strijden.

Namens de samenwerkende partijen in het Strategisch Beraad Ondermijning¹⁾

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Regioburgemeesters
G40
G4
Douane
Belastingdienst
Politie
Openbaar Ministerie
Koninklijke Marechaussee
LIEC
FIOD
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

¹⁾ Het Strategisch Beraad Ondermijning is opgericht om de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit bij betrokken partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau te stimuleren en faciliteren en daarmee de actiegerichtheid van de integrale aanpak te ondersteunen. Het SBO vervult een belangrijke adviesrol richting het kabinet. Naast bovengenoemde partijen is de Raad voor de Rechtspraak aangesloten als toehorend deelnemer.

